

**Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
we Wrocławiu**

**Aneks nr 1
do
„PROGRAMU
PAŃSTWOWEGO MONITORINGU
ŚRODOWISKA WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO
na lata 2016-2020”**

Przedkładam

**Waldemar Kulaszka
Wojewódzki Inspektor
Ochrony Środowiska**

Zatwierdzam

**Marek Haliniak
Główny Inspektor
Ochrony Środowiska**

Wrocław, 2016 r.

„Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020” stanowi wypełnienie przepisu art. 23 ust. 3 p.2 i ust. 4 ustawy z dnia 20 lipca 1991 r. o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. z 2013 r., poz. 686 z późn. zm.)

„Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020” oraz Aneks nr 1 do tego programu zostały opracowane w Wydziale Monitoringu Środowiska Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska we Wrocławiu

SPIS TREŚCI

Wstęp	4
3. Badania stanu środowiska	5
3.1. Podsystem monitoringu jakości powietrza.....	5
3.2. Podsystem monitoringu jakości wód.....	7
3.2.2. Monitoring jakości wód podziemnych.....	7
3.5. Podsystem monitoringu jakości gleb i ziemi.....	9

Załączniki

do Aneksu nr 1 do „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020”

3.1. Podsystem monitoringu jakości powietrza

Tabela 3.1.1. Wykaz stanowisk działających w dolnośląskim wojewódzkim systemie oceny jakości powietrza w latach 2016-2020 i stanowisk uzupełniających

Rysunek 3.1.2. Lokalizacja stacji monitoringu jakości powietrza działających w ramach PMŚ w województwie dolnośląskim w latach 2017-2020

3.2. Podsystem monitoringu jakości wód

3.2.2. Monitoring jakości wód podziemnych

Tabela 3.2.2.1. Zestawienie punktów pomiarowych monitoringu regionalnego wód podziemnych w województwie dolnośląskim w latach 2017-2020 (*załącznik wyłącznie w wersji elektronicznej*)

Tabela 3.2.2.3. Zestawienie punktów pomiarowych monitoringu regionalnego wód podziemnych w województwie dolnośląskim w 2019 roku – wody podziemne niezagrożone (*załącznik wyłącznie w wersji elektronicznej*)

Tabela 3.2.2.4. Zestawienie punktów pomiarowych monitoringu regionalnego wód podziemnych w województwie dolnośląskim w latach 2017, 2018, 2020 – wody podziemne zagrożone (*załącznik wyłącznie w wersji elektronicznej*)

Tabela 3.2.2.5. Lokalizacja punktów pomiarowych z zakresem badań w rejonie objętym działalnością WIOŚ we Wrocławiu w ramach badań jakości wód podziemnych na obszarach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami w 2017 r. – składowiska odpadów i inne obiekty (*załącznik wyłącznie w wersji elektronicznej*)

Rysunek 3.2.2.1. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu regionalnego wód podziemnych w województwie dolnośląskim – wody podziemne niezagrożone (rok 2019)

Rysunek 3.2.2.2. Lokalizacja punktów pomiarowych monitoringu regionalnego wód podziemnych w województwie dolnośląskim – wody podziemne zagrożone (lata 2017, 2018 i 2020)

Rysunek 3.2.2.4. Lokalizacja punktów pomiarowych w rejonie objętym działalnością WIOŚ Wrocław w ramach badań jakości wód podziemnych na obszarach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami w 2017 r. – składowiska odpadów i inne obiekty

3.5. Podsystem monitoringu jakości gleby i ziemi

Tabela 3.5.1. Wykaz obiektów badanych w ramach monitoringu regionalnego jakości gleb w województwie dolnośląskim w 2017 roku (*załącznik wyłącznie w wersji elektronicznej*)

Tabela 3.5.2. Zakres badań w ramach monitoringu regionalnego jakości gleb w województwie dolnośląskim w 2017 roku (*załącznik wyłącznie w wersji elektronicznej*)

Rysunek 3.5.1. Lokalizacja obiektów badanych w monitoringu gleb w województwie dolnośląskim w 2017 roku

Wstęp

Podstawę do realizacji PMS na terenie województwa dolnośląskiego stanowi *Program Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020*.

W **Aneksie nr 1** do „Programu Państwowego Monitoringu Środowiska województwa dolnośląskiego na lata 2016-2020” uwzględniono zmiany dotyczące następujących podsystemów:

- Podsystem monitoringu jakości powietrza,
- Podsystem monitoringu jakości wód (w zakresie monitoringu jakości wód podziemnych),
- Podsystem monitoringu jakości gleb i ziemi.

W podsystemie monitoringu jakości **powietrza** uwzględniono zmianę dotyczącą lokalizacji pobornika pyłu zawieszonego PM10 w Świdnicy oraz uszczegółowiono lokalizację dla stacji przewoźnych, które będą realizować pomiary w 2017 r. w Kudowie-Zdrój i Bolesławcu.

W podsystemach monitoringu jakości **wód podziemnych i gleb** uszczegółowiono zakres badań na obszarach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami, planowanych na rok 2017. Ponadto uwzględniono zmiany wynikające z wprowadzenia nowych przepisów prawnych:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 lipca 2016 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 1178),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r., poz. 1395).

3. Badania stanu środowiska

3.1. Podsystem monitoringu jakości powietrza

Zadanie: **Badanie i ocena jakości powietrza w strefach**

Wprowadzone Aneksem nr 1 zmiany w zakresie monitoringu jakości powietrza wynikają ze zmiany lokalizacji stacji monitoringu powietrza w Świdnicy. W 2017 r. planowano przeniesienie pobornika pyłu PM10 z Rynku na ul. Karola Marcinkowskiego. W porozumieniu z władzami miasta Świdnicy zdecydowano jednak, że pobornik PM10 zostanie przeniesiony na teren szkoły przy ul. Folwarcznej, położonej blisko centralnej części Świdnicy. Pomiary w nowej lokalizacji będą prowadzone od początku 2017 r.

W załączonej do Aneksu nr 1 **Tabeli 3.1.1.** zaktualizowano informacje dotyczące lokalizacji stacji w Świdnicy oraz uszczegółowiono współrzędne geograficzne dla lokalizacji stacji przewoźnych na 2017 rok: w Kudowie-Zdrój i Bolesławcu.

Na **Rysunku 3.1.2.** przedstawiono lokalizację stacji monitoringu jakości powietrza na terenie województwa dolnośląskiego, które będą eksploatowane w latach 2017-2020.

W poniższej **Tabeli 3.1.3.** przedstawiono zaktualizowany wykaz wszystkich stacji monitoringu powietrza w latach 2016-2020.

Tabela 3.1.3. Wykaz stacji pomiarowych na terenie województwa dolnośląskiego w latach 2016-2020

Lp.	Powiat	Adres stacji	Substancje, sposób pomiaru														Lata działania stacji	
			zanieczyszczenia gazowe						pył zawieszony, skład pyłu									
			SO ₂	NO _x , NO ₂	CO	O ₃	Benzen (C ₆ H ₆)	Rtęć (Hg)	PM10	PM2.5	Ołów (Pb)	Arsen (As)	Kadm (Cd)	Nikiel (Ni)	WWA	BaP		
Strefa: Aglomeracja wrocławska																		
1.	m.Wrocław	Wrocław – Bartnicza	–	A	–	A	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020	
2.		Wrocław – Korzeniowskiego	A	A	A	A	A	–	A,M	A	M	M	M	M	M	M	2016-2020	
3.		Wrocław – Orzechowa	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	M	2016-2020	
4.		Wrocław – Na Grobli	–	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	2016-2020	
5.		Wrocław – Wiśniowa **	–	A	A	–	–	–	–	A	–	–	–	–	–	–	2016-2020	
Strefa: m. Legnica																		
6.	m.Legnica	Legnica – Rzeczypospolitej	A	A	A	A	A	–	A,M	M	M	M	M	M	M	–	M	2016-2020
Strefa: m. Wałbrzych																		
7.	p.wałbrzyski	Wałbrzych – Wysockiego	A	A	A	A	A	–	A,M	M	M	M	M	M	M	–	M	2016-2020
Strefa: dolnośląska																		
8.	m.Jelenia Góra	Jelenia Góra – Ogińskiego	A	A	A	A	A*	–	A	A	–	–	–	–	–	–	2016-2020	
9.		Jelenia Góra – Sokoliki	–	–	–	–	–	–	M	–	M	M	M	M	M	–	M	2016-2020
10.	p.bolesławiecki	Osieczów ***	A	A	–	A	–	A	M	M	M	M	M	M	M	M	2016-2020	
11.		Bolesławiec	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2017	
12.	p.dzierżoniowski	Dzierżonów – Piłsudskiego	A	A	–	–	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020	
13.	p.głogowski	Głogów – Wita Stwosza	–	–	–	–	–	–	M	–	M	M	M	M	M	–	M	2016-2020
14.	p.jaworski	Jawor	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2019	
15.	p.jeleniogórski	Śnieżka	M	M	–	A	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020	
16.		Szklarska Poręba	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2016	
17.	p.kamiennogórski	Kamienna Góra	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2020	
18.	p.kłodzki	Kłodzko – Szkolna	A	A	–	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020	
19.		Nowa Ruda – Srebrna	–	–	–	–	–	–	A,M	–	M	M	M	M	M	–	M	2016-2020
20.		Polanica-Zdrój – Sportowa	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2016	
21.		Kudowa-Zdrój	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2017	
22.		Lądek-Zdrój	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2018	
23.	p.lubański	Duszniki-Zdrój	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2019	
24.		Czarniawa	A	A	–	A	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020	
25.		Lubań	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2018	
26.	p.lubiński	Lubin – Wierzbowa	–	–	–	–	–	–	M	–	M	M	M	M	M	–	M	2016
27.	p.oleśnicki	Oleśnica – Brzozowa	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020	

Lp.	Powiat	Adres stacji	Substancje, sposób pomiaru													Lata działania stacji	
			zanieczyszczenia gazowe						pył zawieszony, skład pyłu								
			SO ₂	NO _x , NO ₂	CO	O ₃	Benzen (C ₆ H ₆)	Rtęć (Hg)	PM10	PM2.5	Ołów (Pb)	Arsen (As)	Kadm (Cd)	Nikiel (Ni)	WWA		BaP
28.	p.olawski	Olawa – Żołnierzy AK	A	A	–	–	–	–	M	–	M	M	M	M	–	M	2016-2020
29.	p.polkowicki	Polkowice – Kasztanowa	–	–	–	–	–	–	M	–	M	M	M	M	–	M	2016-2020
30.	p.średzki	Środa Śląska	A	A	A	A	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2020
31.	p.świdnicki	Świdnica – Rynek	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	–	2016
32.		Świdnica – Folwarczna	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	–	2017-2020
33.	p.wałbrzyski	Szczawno-Zdrój – Kolejowa	–	–	–	–	–	–	M	–	M	M	M	M	–	M	2016-2020
34.	p.ząbkowicki	Ząbkowice Śląskie	A	A	–	–	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020
35.	p.zgorzelecki	Zgorzelec – Bohaterów Getta	A	A	A	–	A*	–	M	M	M	M	M	M	–	M	2016-2020
36.		Działoszyn	A	A	–	–	–	–	A	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020
37.	p.złotoryjski	Złotoryja – Staszica	–	–	–	–	–	–	M	–	–	–	–	–	–	–	2016-2020

Objaśnienia:

– stacje pozamiejskie (kryterium ochrony roślin),

– stacje przevożne

A – pomiary za pomocą mierników automatycznych, M – pomiary manualne (pobór prób w terenie, analizy wykonane w Laboratorium)

* oprócz benzenu w stacji wykonywane są pomiary toluenu, etylobenzenu, m,p-ksylenu i o-ksylenu

** stacja komunikacyjna

*** w stacji tła regionalnego w Osieczowie poza substancjami wymienionymi w powyższej tabeli wykonywane są pomiary: składu pyłu zawieszonego PM2.5 (azot amonowy, azotany, siarczany, chlorki, wapń, magnez, sód, potas), węgla organicznego i elementarnego w pyłe PM2.5 oraz depozycji metali ciężkich i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA)

3.2. Podsystem monitoringu jakości wód

3.2.2. Monitoring jakości wód podziemnych

Obowiązek badania i oceny jakości wód podziemnych w ramach PMS wynika z art. 155a ust. 2 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2015 r., poz. 469, z późn. zm.). Zakres i sposób badań oraz kryteria oceny stanu wód podziemnych określają rozporządzenia do ustawy – Prawo wodne:

- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 19 lipca 2016 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 1178),
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 85).

Zadanie: **Badania i ocena stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych**

Badania w sieci regionalnej

WIOŚ we Wrocławiu wykonywać będzie w ramach monitoringu regionalnego uzupełniające badania wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych. Ich wyniki będą wzbogacały ocenę badań, wykonywaną w ramach monitoringu krajowego przez PIG-PIB na zlecenie GIOŚ, na poszczególnych JCWPd w zakresie zagrożenia stanu chemicznego.

W latach 2017-2020 badania stanu chemicznego będą prowadzone w 129 punktach na 22 jednolitych częściach wód podziemnych. W 2017 roku oraz w latach 2018, 2020 prowadzone będą badania w ramach **monitoringu operacyjnego** na obszarze JCWPd o numerach 92, 93, 94, 95 i 105 z częstotliwością 2 razy w roku. Dodatkowo do badań wyznaczono punkty, które w 2016 r. i w poprzednich latach, badano w monitoringu diagnostycznym, a wykazały one słaby stan chemiczny. Łącznie w latach 2017, 2018 i 2020 do badań wyznaczono około 51 punktów pomiarowych z częstotliwością 2 razy w roku. Badania w ramach **monitoringu diagnostycznego** będą prowadzone w 2019 r. z częstotliwością raz w roku w 78 punktach pomiarowych. Obejmą wody o statusie niezagrażonych niespełnieniem określonych dla nich celów środowiskowych.

Zakres badań w ramach monitoringu operacyjnego będzie taki, jak zakres monitoringu diagnostycznego, zgodny z załącznikiem nr 6 do rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 1178) i obejmie wskaźniki ogólne (odczyn, temperatura, przewodność elektrolityczna, tlen rozpuszczony, ogólny węgiel organiczny) i wskaźniki nieorganiczne (jon amonowy, arsen, azotany, azotyny, bor, chlorki, antymon, chrom, cynk, cyjanki, fluorki, fosforany, glin, kadm, magnez, mangan, miedź, nikiel, ołów, potas, rtęć, selen, siarczany, sód, srebro, wapń, wodorowęglany, żelazo). Zakres monitoringu operacyjnego został rozszerzony w stosunku do zapisów podanych w § 17.3 obowiązującego rozporządzenia ze względu na to, iż nie jest możliwym wyznaczenie prawidłowej klasy jakości wód biorąc pod uwagę tylko wybrane wskaźniki. Planując do badań pełen zakres monitoringu diagnostycznego w badaniach monitoringu operacyjnego, możliwym będzie określenie klas jakości w punktach pomiarowych i porównanie ich ze sobą. Zakres badań monitoringu regionalnego WIOŚ Wrocław nawiązuje do monitoringu krajowego, realizowanego przez PIG-PIB na zlecenie GIOŚ w 2017 r.

W ramach **monitoringu badawczego** prowadzone będą badania jakości wód podziemnych na obszarach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami przemysłowymi i komunalnymi wokół źródeł stanowiących potencjalne zagrożenie środowiska. Podstawowym celem badań jest identyfikacja wpływu obiektu na środowisko lub w przypadku obiektów, wokół których prowadzono już badania, określenie kierunków zachodzących zmian.

W 2017 r. badania wód podziemnych na obszarach bezpośrednio zagrożonych zanieczyszczeniami WIOŚ we Wrocławiu prowadzi będzie wokół 22 obiektów w 78 punktach pomiarowych. Badaniami objęte zostaną m.in. składowiska odpadów, zwłaszcza te, które zrekultywowano przy użyciu osadów ściekowych, miejsca nielegalnego składowania odpadów, jak i obiekty stanowiące źródło poważnych awarii oraz oczyszczalnie ścieków, stanowiące zagrożenie dla jakości wód podziemnych. Badania te będą prowadzone raz w roku w zakresie badań zgodnym z rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie składowisk odpadów (Dz.U. z 2013 r. poz. 523)

z uwzględnieniem w niektórych przypadkach dodatkowych wskaźników odzwierciedlających charakter presji.

W 2017 r. w województwie dolnośląskim nie będzie realizowany monitoring wód podziemnych na obszarach narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych. 3 października 2016 straciło moc rozporządzenie nr 5/2012 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej we Wrocławiu z dnia 13 września 2012 r. w sprawie wprowadzenia programu działań mających na celu ograniczenie odpływu azotu ze źródeł rolniczych. W następnych latach 2018-2020 realizacja tego monitoringu uzależniona będzie od nowych przepisów prawnych i rozporządzeń dyrektora RZGW Wrocław.

Wykaz punktów pomiarowo-kontrolnych wód podziemnych województwa dolnośląskiego, zaplanowanych do badań w latach 2017-2020, wraz z ich lokalizacją oraz szczegółowym programem przypisanych do nich badań w poszczególnych latach określone są w załącznikach (**Tabela 3.2.2.1., 3.2.2.3., 3.2.2.4. i 3.2.2.5. oraz na Rysunkach 3.2.2.1, 3.2.2.2., 3.2.2.4.**)

Ocena jakości wód podziemnych zostanie wykonana wg obowiązujących aktów prawnych tj: rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 85).

Tabela 3.2.2.6. Badania i ocena stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych

Tabela 6.12.10. Badania i ocena stanu chemicznego jednolitych części wód podziemnych

Podsystem		Zadanie	
Monitoring jakości wód		Badania i ocena stanu chemicznego wód podziemnych	
Przepisy prawne		- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2016 r., poz. 672 z późn. zm.) – art. 26; - ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (Dz.U. z 2015 r., poz. 469, z późn. zm.) – art. 38a ust. 1, art. 47, art. 155a, art. 155b; - rozporządzenie MŚ z dnia 21 grudnia 2015 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu jednolitych części wód podziemnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 85); - rozporządzenie MŚ z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie kryteriów wyznaczania wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych (Dz. U. z 2002 r. Nr 241, poz. 2093); - rozporządzenie MŚ w sprawie składowisk odpadów (Dz.U. z 2013 r., poz. 523); - rozporządzenie MŚ w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz.U. z 2016 r., poz. 1178); - rozporządzenie MŚ z dnia 23 listopada 2010 r. w sprawie sposobu i częstotliwości aktualizacji informacji o środowisku (Dz. U. z 2010 r. Nr 227, poz. 1485);	
Realizacja zadania			
Pomiary		Bazy danych	Nadzór i ocena
WIOŚ – pomiary w skali województwa		WIOŚ – baza danych „Regionalny Monitoring Wód Podziemnych Województwa Dolnośląskiego”	WIOŚ
Przekazywanie wyników badań/ocen			
Podmiot przekazujący wyniki	Rodzaj i forma przekazywanych wyników badań	Minimalna częstotliwość przekazywania wyników badań	Miejsce przekazania wyników badań
GIOŚ/PIG-PIB	– wyniki badań i oceny w układzie województw i regionów wodnych w formie zestawień tabelarycznych i map	raz w roku	WIOŚ, KZGW
Upowszechnianie wyników			
Podmiot upowszechniający wyniki	Forma upowszechnianej informacji wynikowej	Minimalna częstotliwość upowszechniania informacji wynikowej	Odbiorca informacji wynikowej
WIOŚ	– raporty tematyczne	– fakultatywnie co 3 lata	administracja rządowa i samorządowa, uczelnie, szkoły, biblioteki, społeczeństwo
WIOŚ	– strona internetowa WIOŚ	– aktualizacja roczna	
WIOS	– opracowania roczne	– aktualizacja roczna	

3.5. Podsystem monitoringu jakości gleb i ziemi

Zadanie jest realizowane na podstawie zapisów art. 26 ustawy – Prawo ochrony środowiska. Szczegółowe przepisy dot. ochrony powierzchni ziemi opisują art.101 i 110a ustawy POŚ. Art. 101b stanowi, iż w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska dokonuje się oceny oraz badań i obserwacji stanu gleby i ziemi. Sposób prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi określa rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r., poz. 1395). „Program Państwowego Monitoringu Środowiska na lata 2016-2020” umożliwia wojewódzkim inspektoratom ochrony środowiska wykonywanie badań gleb w ramach sieci wojewódzkich, stosownie do specyficznych potrzeb regionu.

Zadanie: Ocena zanieczyszczenia powierzchni ziemi

WIOŚ we Wrocławiu w ramach monitoringu regionalnego będzie prowadził badania gleb i ziemi w celu identyfikacji terenów, na których wystąpiło przekroczenie dopuszczalnych zawartości w glebie substancji, powodujących ryzyko.

Badaniami objęte będą obszary bezpośrednio zagrożone zanieczyszczeniami, głównie tereny uprzemysłowione. Identyfikacja terenów, na których wystąpiło przekroczenie dopuszczalnych zawartości w glebie substancji, powodujących ryzyko prowadzona jest w danym roku w większości w nowo wyznaczonych punktach, a poprzednio badane obiekty typowane są do badań w odstępach kilkuletnich. Wyznaczając punkty monitoringowe na rok kolejny bierze się pod uwagę spostrzeżenia z wizji lokalnych w terenie, interwencji i kontroli w roku poprzedzającym badania oraz wnioski z wcześniejszych ocen.

W ramach podsystemu monitoringu jakości gleby i ziemi na terenie województwa dolnośląskiego w latach 2017-2020 będą realizowane następujące zadania:

- badanie gleb na obszarach chronionych, w tym obszarach Natura 2000,
- badanie gleb wokół zakładów przemysłowych, w tym szczególnie tych które emitują węglowodory,
- ocena stopnia zanieczyszczenia gleb arsenem,
- badanie gleb wokół składowisk odpadów,
- badanie gleb wzdłuż tras komunikacyjnych,
- identyfikacja występowania podwyższonych wartości związków azotu lub metali ciężkich na obszarach działalności rolniczej.

W 2017 r. badania zostaną wykonane w 153 punktach pomiarowych wokół 26 obiektów z częstotliwością badań 1 raz w roku.

Wykaz punktów pomiarowo-kontrolnych zaplanowanych do badań w 2017 r. wraz z opisem ich lokalizacji przedstawiono w **Tabeli 3.5.1.** oraz na **Rysunku 3.5.1.**

Wokół każdego obiektu zostaną oznaczone wskaźniki podstawowe: skład granulometryczny, odczyn, zawartość substancji organicznej, całkowita zawartość Zn, Pb, Cd.

W zależności od rodzaju działalności mogącej być przyczyną zanieczyszczenia na danym terenie obecnie lub w przeszłości ustala się listę substancji powodujących ryzyko, których wystąpienie w glebie lub ziemi jest spodziewane. Oznaczane wskaźniki specyficzne, zależne od rodzaju emitowanych przez dany obiekt zanieczyszczeń, obejmują: Cr, Ni, As, Hg, Cu, zanieczyszczenia węglowodorowe, w tym benz(a)piren, siarkę siarczanową i inne wskaźniki jak np. azot mineralny, makroelementy, bar, żelazo, fluor rozpuszczalny, glin wymienny, BTX, suma węglowodorów C6-C12 - składników frakcji benzyn, suma węglowodorów C12-C35 – składników frakcji oleju, węglowodory alifatyczne chlorowane (suma), chlorobenzeny (suma), chlorofenole (suma). Dokładny wykaz badanych wskaźników wokół poszczególnych obiektów zawiera **Tabela 3.5.2.**

W ramach realizacji PMS próbki gleb będą pobierane w przedziale o miąższości 0–0,25 m ppt, z uwzględnieniem oznaczenia składu granulometrycznego. Uwzględnione będą m.in. grupy gruntów, schematy lokalizacji punktów pobierania próbek, lokalizacja źródeł zanieczyszczeń substancjami powodującymi ryzyko, znajdujących się na danym terenie.

Ocena uzyskanych wyników badań zostanie wykonana na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U. z 2016 r., poz. 1395). 2. Do oceny oraz badań i obserwacji stanu gleby i ziemi dokonywanych w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska nie stosuje się przepisów art. 9 i 10 ust. 1. dot. sposobu poboru próbek w sekcjach, z określonych głębokości w przedziale o miąższości 0–0,25 m ppt. i z głębokości przekraczającej 0,25 m ppt.

Tabela 3.5.3. Monitoring regionalny jakości gleb na terenie województwa dolnośląskiego

Podsystem	Zadanie		
Monitoringu jakości gleby i ziemi	Ocena zanieczyszczenia powierzchni ziemi		
Przepisy prawne	- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2016 r., poz. 672, z późn. zm.) – art. 26; - rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 1 września 2016 r. w sprawie sposobu prowadzenia oceny zanieczyszczenia powierzchni ziemi (Dz.U.2016.1395).		
Realizacja zadania			
Pomiary	Bazy danych	Nadzór i ocena	
WIOŚ	WIOŚ - baza danych o jakości gleb „GLEBY”	WIOŚ	
Przekazywanie wyników badań/ocen			
Podmiot przekazujący wyniki	Rodzaj i forma przekazywanych wyników badań	Minimalna częstotliwość przekazywania wyników badań	Miejsce przekazania wyników badań
WIOŚ	– informacje i wyniki badań z sieci regionalnych realizowanych fakultatywnie – wg zapotrzebowania GIOŚ	– wg ustaleń z GIOŚ	GIOŚ
Upowszechnianie wyników			
Podmiot upowszechniający wyniki	Forma upowszechnianej informacji wynikowej	Minimalna częstotliwość upowszechniania informacji wynikowej	Odbiorca informacji wynikowej
WIOŚ	– opracowanie roczne	– po zrealizowaniu programu monitoringu w danym roku	administracja rządowa, samorządowa, uczelnie, szkoły, biblioteki, społeczeństwo
	– strona internetowa WIOŚ	– dane z ostatniego cyklu badań	